

ARRÒS DE BRUIXA

Sedum acre L.

[1753, Sp. Pl. : 432] $2n = 40, 48, 60, 80, 100, 120$

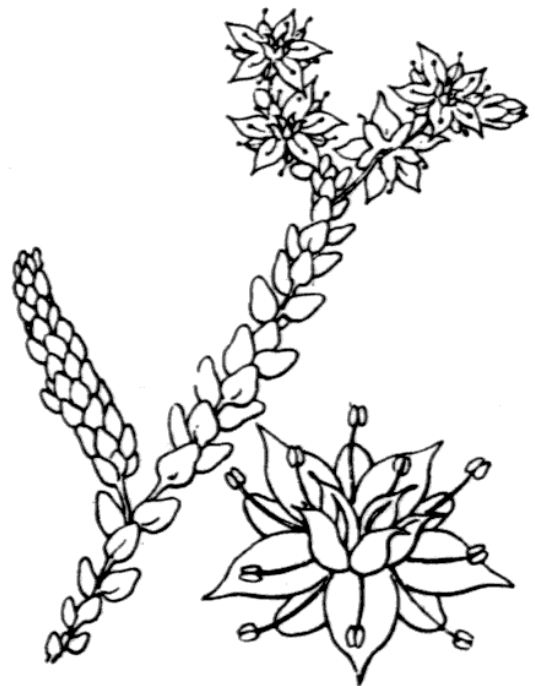
Imatge de CARL AXEL MAGNUS LINDMAN

Imatge d'Amedée Masclef

Foto: SYLVAIN PIRY

Sedum acre. Dibuix. Abbé H. COSTE

NOMS POPULARS

Alemanys:	Scharfer Mauerpfeffer/Mauerpfeffer / Scharfe Fetthenne / Scharfe Mauerpfeffer
Anglès:	Goldmoss stonecrop/Biting / Biting stonecrop / Common stonecrop / Golden carpet / Goldmoss / Mossy stonecrop/ Wall pepper
Àrab:	سدم لاذع / حي العالم الحريف / حي العالم المحرق / حيون حريف
Castellà:	amor del campo, arrocillo, arroz, espárragos de lagarto, matapollo, <u>pampajarito</u> , pan de cuco, pan de cucu, pan de maíz, pan de pájaro, pan y queso, pancuco, pimienta de muros, racimillo, racimo de moro, sedo acre, sedo menor, sedo picante, siempreviva, siempreviva acre, siempreviva menor, siempreviva picante, uva de gato, uva de pájaro, uvas de gato, uvas de perro, uvillas bordes, uña de gato, uñas de gato, vermicularia acre, yerba puntera
Català:	Crespinell groc/Cresp/ Raïm de moro/ / Raïma de rabosa/ Arròs de bruixa/ Cuquet / Sempreviva
Danès:	Bidende stenurt
Eslovac:	Rozchodník prudký
Eslovè:	Homulica ostra
Estonià:	Harilik kukehari
Finlandès:	Keltamaksaruoho/Katkera maksaruoho
Francès:	Orpin âcre/Poivre de muraille / Vermiculaire
Gaèlic:	Grafán na gcloch
Gal·lès:	Briweg boeth/Bywfyth leiaf / Bywydog boeth / Claearyllys / Pupur y fawygr
Gallec:	pampaxarinño, pan de panxaro, pan de rato, sempreviva picante, uvas de raposa, uvas de rato
Holandès:	Muurpeper
Hongarès:	Borsos varjúháj
Islandès:	Helluhnoðri
Italià:	Borracina acre
Japonès:	オウシュウマンネングサ
Noruec:	Huslauk / Mosottgras / Skjervagras / Skyrbjugsknupp / Vortegras / Bitter bergknapp
Persa/Farsi:	سدوم اکر
Polonès:	Rozchodnik ostry
Portuguès:	Erva-de-cão / Erva-de-cão-maior / Uva-de-cão / Vermiculária
Rus:	Очиток едкий
Serbi:	Жедњак/Јарић/ Žednjak/Jarić
Suec:	Bitterknopp / Fetknopp / Munkpeppar / Gul fetknopp
Turc:	Acı damkorugu / Acı yağotu / Ak damkoruğu
Тхец:	Rozchodník prudký/Rozchodník ostrý
Ucrainès:	Очіток їдкий/Заяча капуста / Очиток їдкий
Xinès:	銳葉景天

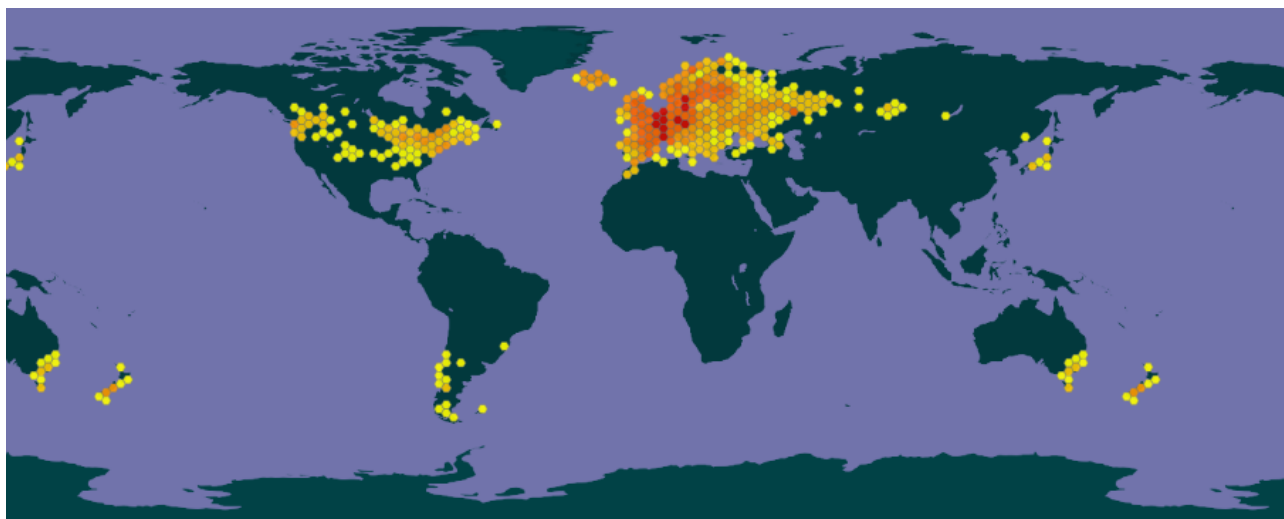
DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

La família de les Crassulàcies es distingeix per tenir flors dialipètals, superovàriques, diplostèmones (estams que doblen el nombre de pistils), de simetria pentàmera, i ser plantes suculentas. Dins la família de les Crassulàcies, el gènere *Sedum* es distingeix per tenir les flors els 5 pètals totalment lliures, 5 estams. I dins el gènere, *Sedum acre* es distingeix per ser planta vivaç, de sabor molt picant, cespitosa, amb rebrots allargats que arrelen, amb fulles ovals de secció gairebé cilíndrica, curtes, no aplanades, obtuses, no acabades en punxa ni prolongades a la base, i flors grogues, d'un groc no pàl·lid, amb carpels divergents, amb pètals molt divaricats, oberts en estrella, i sèpals ovoides, prolongats a la base, llavors llises. És planta de 5-10 cm d'alçària, densament cespitosa

que té rebrots nombrosos que s'arrosseguen pel terra, amb fulles densament imbricades, tiges ascendents, radicants a la base. Les fulles, estan més o menys imbricades i fan fins a 3 mm de gruix per fins a 6 mm de longitud, i són ovoides-triangulars. Les flors estan disposades en grups de 2-5, en 2-3 espigues formant un petit corimbe dens. Els pètals fan 5-9 mm, són lanceolats, i són 1-2 vegades més llargs que el calze. Els carpels són panxuts a la base interna. Fruits en fol·licle estrellat de color castany clar grogós.

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Creix sobre sòls pedregosos calcaris o més rarament silícics, o relleixos de roca, o teulades assolellades. Des del nivell de mar fins a l'estatge alpí. És típica d'Europa, però també es troba a Amèrica, Àsia i SE d'Austràlia en climes temperats.

HISTÒRIA

Per a NICHOLAS CULPEPER (segle XVII), l'«*stone-crop*» és planta regida per la Lluna. És molt útil per aturar el llagimeig, les hemorràgies i per curar nafres i rebaixa l'humor colèric. Ajuda si hi ha febres pestilents, en especial si són tercianes. Rostida i aplicada a la zona adolorida alleuja la gota, i també les hemorroides.

ESOTERISME

Acaronant la planta cada albada es curen les hemorroides. A Polònia es posava a les corones del Corpus.

PROPIETATS MEDICINALS

• anestèsic local	• hipotensiu
• anticonvulsiu	• laxant
• antihelmíntic	• protector gàstric (matxucada i deixada una nit al ras)/ UE (+ ceba)
• antiinflamatori	• protector hepàtic (+ ceba) UE
• antioxidant	• protector intestinal UE (+ ceba)
• astringent	• rubefaent
• abortiu	• vomitiu
• diürètic	• vulnerari
• emmenagog	

USOS MEDICINALS

- abscessos
- acne
- amenorrea
- *Aspergillus niger*
- *Bacillus cereus*
- *Bacillus pumilus*
- *Bacillus subtilis*
- berrugues
- *Candida albicans*
- càncer de còlon HCT-116
- *clavus*
- convulsions
- cremades
- cucs intestinals
- dermatitis
- diftèria
- dismenorrea
- dolor als peus
- durícies
- èczemes
- epilèpsia (15-50 fulles, a dosi progressivament majors per tal d'evitar vòmits)
- *Escherichia coli*
- escorbut
- escròfules
- febre
- ferides (FUL pelades)
- fissures anals (hemopatia)
- gota
- grans
- hemorràgies
- hemorroides (homeopatia)
- hipertensió
- inflamacions
- llagimeig
- mal de queixal
- malària
- nafres que suquegen
- neumonia UE
- *Penicillium chrysogenum*
- *Proteus mirabilis*
- *Pseudomonas aeruginosa*
- restrenyiment
- retenció d'orina
- reuma UE
- *Salmonella enterica*
- *Sarcina lutea*
- *Salmonella typhimurinum*
- *Staphylococcus aureus*
- tumors limfàtics
- úlcers d'estómac

PREPARATS

Contra la bronquitis: *Sedum acre* + *Sempervivum tectorum* + *Achillea millefolium* + *Hieracium pilosella* + *Plantago major* + *Scabiosa maritima*. Es prepara com ungüent amb aquestes herbes i llard de porc i d'ovella, per aplicar al pit.

VETERINÀRIA

Les gallines se'l mengen.

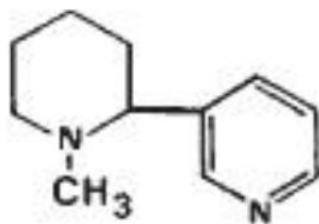
USOS CULINARIS

Pel seu sabor picant s'han fet servir com si fos pebre.

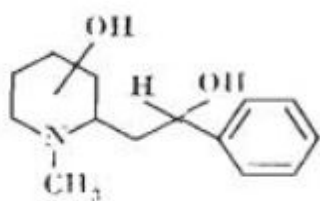
PRINCIPIS ACTIUS DEL SEDUM ACRE

- 2-epi-sedacrina
- 2-epi-sedinona
- 4-hidroxi-3-metoxi-fenil-etanol
- 8-epi-sedinina
- 8-propil-10-fenil-lobeliolona
- àcid clorogènic 12 mg/g
- àcid tànnic
- agents tànnics
- alcaloides verinosos (I, II, III)
- beta-peltaïna
- cadaverina
- diacetil-sedinina
- dihidro-sedinina
- fenols 18-180 mg/g
- glucòsids
- hidroxi-lelobanidina
- hidroxi-sedamina (I)

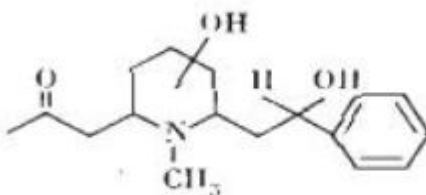
- hidroxi-sedinol (II)
- iso-rhmanetina
- iso-rhamnetina-3-(2t'-acetil)-glucòsid
- lelobanidina
- limocitrina-7-glucòsid
- limocitrina-3,7-diglucòsid
- lobelanidina
- lobelanina
- N-metil-anabisina
- pelletierina
- quercetina
- rutina 8-170 mg/g
- sedacrina
- sedacriptina
- sedinina
- sedinona
- *vitamina C*

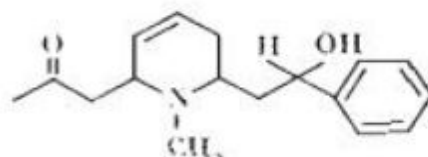
metil-anabisina

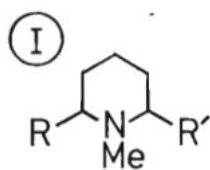
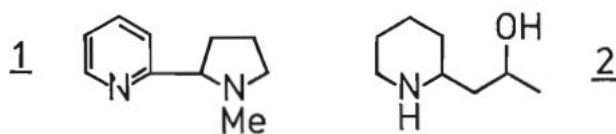
I

II

III

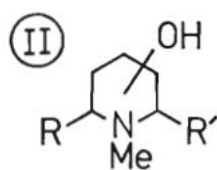

3 R=H R'=A

4 R=H R'=J

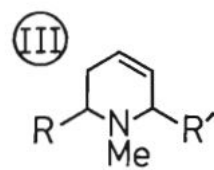
5 R=H R'=K

6 R=A R'=K

7 R=H R'=K

8 R=A R'=K

9 R=A R'=J

10 R=A R'=K

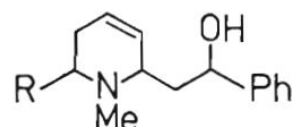
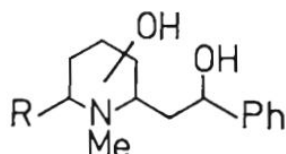
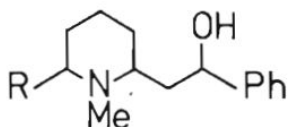
11 R=B R'=K

A CH₃.CO.CH₂-

B CH₃.CHOH.CH₂-

J Ph.CO.CH₂-

K Ph.CHOH.CH₂-

12 R = Et.CHOH.CH₂–

17 R = H

14 R = Me.CHOH.CH₂–

13 R = Pr.CO.CH₂–

18 R = Me.CHOH.CH₂–

15 R = Ph.CHOH.CH₂–

19 R = Et.CHOH.CH₂–

16 R = Me.CO.CH₂–

12: lelobanidina

13: 8-propil-10-fenil-lobeliolona

14: sedacrina

15: lobelanidina

16: sedionona

17: hidroxi-sedamina

18: hidroxi-sedinol

19: hidroxi-lelobanidina

MÉS INFORMACIÓ SOBRE SEDUM ACRE

«Evaluation of biological activities of goldmoss stonecrop (*Sedum acre* L.)». MILAN STANKOVIC, IVANA RADOJEVIC, MILENA CURCUC, SAVA VASIC MARINA TOPUZOVIC, LJILJANA COMIC, SNEZANA MARKOVIC. Turkish Journal of Biology 36 (2012): 580-588.

«*Sedum* alkaloids. Polar alkaloids in *Sedum acre* L.» LINDA P SW FRANCES, GEORGE W FRANCIS. Planta Medica, 32 (1977): 268-274.

